

การพัฒนารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำ
ตำบล (อ.ป.ต.) ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*

THE DEVELOPMENT OF BUDDHISM PROGAGATION MODEL OF THE PEOPLE
PREACHING ACTIVITIES IN SUB-DISTRICT UNIT OF BUDDHIST MONKS
NONG NAM SAI SUB DISTRICT, PHACHI DISTRICT,
PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA

พระธงชัย ธมมวโร

Phra Thongchai Dhammavaro

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Parasooae3639@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาสภาพทั่วไป 2. ศึกษาการขับเคลื่อน และ 3. แนวทางพัฒนารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 24 รูปหรือคน และการวิจัยเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่าง 359 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 90.50 ช่วงอายุ 51-59 ปี ร้อยละ 49.50 ใช้ชีวิตคู่ครั้งแรกช่วงอายุ 20-30 ปี ร้อยละ 59.00 สถานะสมรส ร้อยละ 92.38 ใช้คู่ชีวิต 1 ครั้ง ร้อยละ 92.38 ระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 60.95 ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 80.00 รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 64.76 ใช้แอปพลิเคชันไลน์ ร้อยละ 73.33 มีและไม่มีทะเบียนสมรสจำนวนเท่า ๆ กัน 2. ระดับความเสี่ยงต่อความรุนแรงภาพรวมในครอบครัวมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.90 (0.58) ระดับน้อย 3. ลักษณะส่วนบุคคลมีระดับความเสี่ยงต่อความรุนแรงในครอบครัวที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \text{ Value} < 0.05$) ได้แก่ ช่วงอายุกับด้านเศรษฐกิจ ระดับการศึกษากับด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจ สถานะภาพสมรสกับด้านสังคมและการมีทะเบียนสมรสกับด้านเศรษฐกิจ

คำสำคัญ: การพัฒนา; รูปแบบการเผยแผ่; การเผยแผ่พระพุทธศาสนา

Abstract

Objectives of this research were: to study the general condition, preaching activities, methods of Buddhism dissemination of the Sub-District People Training Unit of Nong nam sai Sub-District, Phachi District, Phra Nakohon Si Ayutthaya Province, conducted by the mixed research methods. The qualitative research collect data from 24 key informants, and quantitative research collect data with questionnaires from 359 samples, derived from 3,291 peoples. Data were analyzed by descriptive interpretation and descriptive statistics: Frequency Percent Mean Standard Deviation.

Findings were as follows: 1. The general conditions of Buddhism dissemination of Sub-District People Training Unit were as follows: 1 Security creation; monks disseminated Buddhism by preaching and activities on various occasions, 2. Administration process upholding; there were rules and regulations in monasteries. 3. Buddhist learning organization creation; guiding people to behave in line with morality framework, 4. Resource for Buddhist activities driving; Budget for repairing and restoring monasteries depended on the faith or Katina, yellow robe offering from lay Buddhists. 2. Buddhism affairs reform driving mechanism for development of Buddhism dissemination, by overall, were at high level All aspects were also at high levels; Internal administrative process improvement. Buddhism affairs reform driving mechanism resources. Buddhism security and Buddhism learning organism development. 3. Buddhism affairs reform driving mechanism for development of Buddhism dissemination of Sub-District People Training Unit of Nong nam sai Sub-District, Phachi District, Phra Nakohon Si Ayutthaya Province was to create modeled monks, religious inheritors, networks, teaching media and Buddhist master of ceremony.

Keywords: Development; Buddhism Propagation Model; Preaching Activities

บทนำ

การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เริ่มมาตั้งแต่วันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 ที่คณะรัฐมนตรี (ครม.) มีมติเห็นชอบแผนการดำเนินงานของพระสงฆ์ 6 ด้าน + 1 ด้าน ที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พศ.) เสนอพระสงฆ์ได้มุ่งมั่นและเกิดเป็นแรงบันดาลใจที่จะปรับปรุงระบบกลไกที่มีอยู่ของพระสงฆ์ (พระธงชัย ธมมวโร และคณะ, 2563) และจะพัฒนางานให้ก้าวไปข้างหน้าในเชิงรุกเพื่อให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของโลก จึงเอาพันธกิจ

6 ด้าน ของพระสงฆ์มาเป็นตัวตั้ง (สุเทพ สิริวัฒนานนท์, 2555) คือ 1. งานด้านการปกครอง 2. งานด้านศาสนศึกษา 3. งานด้านศึกษาสงเคราะห์ 4. งานด้านเผยแผ่ 5. งานด้านสาธารณูปการ 6. งานด้านสาธารณสงเคราะห์ ผนวกเข้ากับอีก 1 ด้าน คือ งานด้านพัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาแห่งโลกโดยมหาเถรสมาคม (มส.) อาศัยอำนาจตาม มาตรา 19 แห่ง พ.ร.บ. คณะสงฆ์ 2505 แก้ไข 2535 แต่งตั้งคณะทำงานทั้ง 6 ด้าน มารับผิดชอบ ในงานแต่ละด้าน (พระครูสังฆรักษ์สาธิต ปุณฺณสิริโก, 2561)

การสร้างศรัทธาประชาชนต่อพระพุทธศาสนาให้กลับคืนมาโดยเร็ว พระสงฆ์ได้มีการ จัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปมีการกำหนดทิศทางการพัฒนางานพระสงฆ์อย่างเป็นระบบมี ประสิทธิภาพ (พระสมุห์ธัญญพล ธมฺมสโร และพระแมนรัตน์ จิตตมโล, 2566) และก้าวทันต่อ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมต้องดำเนินการโดยพระสงฆ์ นั่นคือต้อง ปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อพระสงฆ์ โดยพระสงฆ์เพราะการปฏิรูป คือ ทางเลือกและทางรอด เอกายโน อภัย มคฺโค วิรุฬฺหิ พุทฺธสาสน เป็นหลักคำสอนสอดคล้องกับลักษณะนิสัยของคนไทยที่รักความเป็น อิสระเสรี หล่อหลอมเอกลักษณ์ของชาติไทยเป็นแหล่งของดีมีค่าที่ชนชาติไทยมอบให้แก่อารย ธรรมของโลก (พระสุธีวีรบัณฑิต (โฆวฺ ทสฺสนิโย) และคณะ, 2559)

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบัน 4 ข้อ (พระศรีพัชโรดม (ลักษณะ กิตติญาโณ) และชยุต ภวานันท์กุล, 2560) ได้แก่ ปัญหาด้านนโยบายการเผยแผ่ โดยพระสงฆ์ ไม่มีการระดมความคิดร่วมกันจากพระสงฆ์ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทำให้นโยบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ปัญหาด้านบุคลากรโดยในวัดที่มีกิจกรรม การเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น ขาดแคลนบุคลากรจำนวนมากโดยไม่มีการสร้างบุคลากรทดแทน บุคลากรที่ขาดหายไป (สำนักงานนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2559) นอกจากนี้ พระสงฆ์ที่ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนายังมีปัญหาด้านทักษะในการเผยแผ่ด้วย เช่นกัน ปัญหาด้านรูปแบบวิธีการที่ใช้ ในการเผยแผ่ ไม่สอดคล้องกับค่านิยมและไม่ตรงตาม ความต้องการของสังคมปัจจุบัน (Klinchan et al., 2016)

ด้วยเหตุปัญหาและความสำคัญเบื้องต้นผู้วิจัยมีความสนใจศึกษา การพัฒนารูปแบบเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชน ประจำตำบล (อ.ป.ต.) การขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชน ประจำตำบล (อ.ป.ต.) เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วย อบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และนำผลการวิจัยไปพัฒนา สถาบันพระพุทธศาสนาให้เป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชน เป้าหมายของการปฏิรูปครั้งนี้ เพื่อสร้างความเข้มแข็งมั่นคงขององค์กรศาสนาโดยพระภิกษุสงฆ์ ให้เป็นศาสนบุคคลที่พึง ประสงค์ของพระพุทธศาสนา ขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการเผยแผ่

ของพระสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการเผยแผ่ให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์กิจการพระสงฆ์ 20 ปี ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณที่มีเนื้อหาสนับสนุนผลการวิจัยชัดเจนมากขึ้น สำหรับวิธีการวิจัย ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และแนวคิดเกี่ยวกับงานวิจัย กับการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และการวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถาม (Survey Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนและพระสงฆ์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจาก 8 หมู่บ้าน จำนวน 3,291 รูปหรือคน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำใส, 2564)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ประชาชนและพระสงฆ์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจาก 8 หมู่บ้าน จำนวน 359 รูปหรือคน สำหรับขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัย โดยทำการสุ่มจากประชาชนและพระสงฆ์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจาก 8 หมู่บ้าน จำนวน 3,291 รูปหรือคน โดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 359 รูป

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 24 รูปหรือคน ได้แก่ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา นักการเมืองท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำชุมชน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ดำเนินการสัมภาษณ์ ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้จนครบทุกประเด็นโดยขออนุญาตจัดบันทึก และมีการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

4.2 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 395 ชุด แล้วเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง นำมาตรวจสอบความถูกต้องได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด-สูงสุด สถิติสำหรับทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของระหว่างสองตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกัน เช่น เพศ ใช้สถิติ Independent T-Test และเปรียบเทียบความแตกต่างตัวแปรที่มากกว่าสองตัวแปร เช่น ระดับอายุ ระดับการศึกษา สถานะภาพการสมรสใช้สถิติ One-Way ANOVA (พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ, 2561) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การดำเนินงานของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ในเขตปกครองคณะสงฆ์ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของหน่วย อ.ป.ต. ทั้ง 8 ด้าน พบว่า ด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม ด้านสันติสุขในชุมชน ด้านสามัคคีธรรม ด้านศึกษาสงเคราะห์ มีผลการดำเนินงานมากกว่าด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านสัมมาชีพ ด้านสาธารณะสงเคราะห์ ด้านกตัญญูกตเวทิตาธรรม ทั้งนี้เพราะหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ในเขตปกครองคณะสงฆ์ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาร่วมกับชุมชนต่อเนื่องในฐานะวัดเป็นแกนกลางชุมชนทำกิจกรรมตามวิถีพุทธในชุมชน การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ในเขตปกครอง คณะสงฆ์ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ ทั้ง 8 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม 2. ด้านการส่งเสริมและรักษาสุขภาพอนามัย 3. ด้านการประกอบอาชีพที่สุจริต (สัมมาชีพ) 4. ด้านการส่งเสริมความสันติสุขในครอบครัว ชุมชน 5. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ 6. ด้านการสาธารณะสงเคราะห์ 7. ด้านการส่งเสริมความกตัญญูกตเวทิตาธรรม

8. ด้านความสามัคคีธรรมในชุมชน และหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ในเขตปกครองคณะสงฆ์ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แม้ว่า ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล(อ.ป.ต.) ทั้ง 8 ด้าน แตกต่างกัน การดำเนินการไม่ชัดเจนบางด้าน และบางหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ดำเนินการครบทุกด้าน ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมเน้นการจัดในด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม ด้านสันติสุขในชุมชน ด้านสามัคคีธรรม ด้านศึกษาสงเคราะห์ซึ่งมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

ลักษณะเด่นโครงการกิจกรรมด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม ด้านสันติสุขในชุมชน ด้านสามัคคีธรรม ด้านศึกษาสงเคราะห์ของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ในเขตปกครองคณะสงฆ์ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ก่อประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ เช่น โครงการอบรมธรรมะในวันธรรมะสวนะ โครงการส่งเสริมสุขภาพวิถีพุทธ โครงการสร้างสันติสุขในสังคมไทย โครงการสร้างความสามัคคีในสังคมไทย เป็นต้น การดำเนินงานของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล 1 ศีลธรรมและวัฒนธรรมจัดให้มีการบรรยายธรรมะทุกวันพระ โดยมีครูนักเรียนข้าราชการและประชาชนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมฟังธรรมะเทศนา ได้รับความคิดเห็นเกิดแนวคิดเป็นกิจกรรมที่ดีที่ส่งเสริมให้ครูนักเรียนและข้าราชการรวมถึงประชาชนได้ฟังธรรมะ และคำเทศนาส่งเสริมความคิดจิตสำนึกในการใช้ชีวิตประจำวันยังสามารถนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ไปประยุกต์กับการดำเนินชีวิตการทำงานการใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาทการเพิ่มเติมคุณธรรมในจิตใจระหว่างการเดินทางชีวิตการเผชิญปัญหาทั้งความสุข และความผิดหวังสามารถนำข้อคิดที่ได้จากการฟังธรรมไปเป็นวิทยากรแนะนำให้ผู้อื่นได้ปฏิบัติตาม จากประสบการณ์ที่ได้รับจากการฟังธรรมะและการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่วัดจัดขึ้นโดยเฉพาะ ในสภาวะปัจจุบันวัดได้ดำเนินการส่งเสริมให้มีความละเอียดรอบคอบละเว้นการกระทำที่ไม่ดี การปฏิบัติตนให้อยู่ในศีลธรรมอันดีงามหมั่นทำความดีเพื่อให้ตนเองมีคุณธรรมประจำใจเชิญชวนให้ผู้อื่นได้ร่วมทำความดีกับเรา บทบาทหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ในเขตปกครองคณะสงฆ์ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่ประชาชนเป็นอย่างมาก ให้ความสนใจ ประเมินจากประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเป็นจำนวนมาก

2. การขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาใน 4 ประเด็น คือ 1. สร้างความมั่นคงแก่พระพุทธศาสนา 2. กระบวนการบริหารจัดการภายใน 3. พัฒนางค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ และ 4. ทรัพยากรในการขับเคลื่อนกิจทางพระพุทธศาสนา โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ระดับการการขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วย (อ.ป.ต.) โดยรวม

การขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การสร้างความมั่นคงแก่พระพุทธศาสนา	4.16	0.47	มาก
กระบวนการบริหารจัดการภายใน	4.20	0.59	มาก
การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ	4.05	0.68	มาก
ทรัพยากรในการขับเคลื่อนกิจทางพระพุทธศาสนา	4.17	0.56	มาก
โดยรวม	4.14	0.34	มาก

จากตารางที่ 1 การขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$, S.D.=0.41) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. แนวทางพัฒนารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลทั้ง 8 ด้าน การขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.34) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ กระบวนการบริหารจัดการภายใน ($\bar{X}=4.20$, S.D.=0.59) รองลงมาได้แก่ ทรัพยากรในการขับเคลื่อนกิจทางพระพุทธศาสนา ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.56) และการสร้างความมั่นคงแก่พระพุทธศาสนา ($\bar{X}=4.16$, S.D.=0.47) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.68) ตามลำดับ

รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กระบวนการบริหารจัดการภายใน ลักษณะ การกระตุ้นบุคลากรตระหนักรู้ถึงปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) กำหนดนโยบายและแผนเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำปี การพูดคุยแลกเปลี่ยนกับพระสงฆ์ที่จัดกิจกรรมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นประจำ พระนักเทศนา ครูพระสอนศีลธรรมเพื่อให้มีการเตรียมความพร้อมของบุคลากรเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีการควบคุมติดตามและประเมินผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทั้งเรื่องหลักคำสอน วิธีการสอน เปิดโอกาสให้กลุ่มต่าง ๆ จากภายในและภายนอกมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหา เปิดโอกาสให้ช่วยกันคิดหาทางเลือกในการแก้ปัญหาให้ได้รับการยอมรับสูงขึ้น ทั้งยังสร้างความร่วมมือและความเข้าใจในหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) พื้นที่ต่าง ๆ อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทรัพยากรในการขับเคลื่อนกิจทางพระพุทธศาสนา ลักษณะการนำหลักคำสอนก็ต้องสามารถเปลี่ยนไปตามสถานการณ์โดยไม่ยึด

ติดกับรูปแบบเดิมแต่ต้องประยุกต์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและสอดคล้อง เชื่อมโยง หลักธรรมมาใช้อธิบายตอบปัญหาความต้องการของสังคม รวมถึงกิจกรรมการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา เครื่องมือหรือวิธีการใช้ในการปรับปรุงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทำความเข้าใจง่ายและมีประโยชน์ เช่น เพลง: วอนหลวงพ่อรวย ศิลปิน: มนต์แคน แก่นคูน หอบใจโซ่ ๆ มาวัดตะโกกราบหลวงพ่อรวย การเงินมันติดชีวิตมันป่วยตัวช่วยไม่มีเลยพ่อดั่ง นะโม 3 จบ ต่อด้วยคาถาบทชาหลวงพ่อนิมิตต์เหรียญชนะจนขึ้นคอ พ่อรวยโปรดช่วยชี้ทาง (คุ่มทาง) เป็นต้น รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การสร้างความมั่นคงแก่พระพุทธศาสนา ลักษณะวางแผนการพัฒนาบุคลากรด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในการอบรม ให้ความรู้เพิ่มทักษะ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่มีประสบการณ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การจัดกิจกรรมการเผยแผ่ให้เข้ากับวิถีชีวิตชุมชน เพื่อให้การเข้าถึงศาสนาไม่เป็นเรื่องไกลเกินตัวและวิธีที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย มุ่งเน้นให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมแล้วนำมาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน โดยการเทศนาเผยแผ่พระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้ประชาชนเข้าวัดปฏิบัติธรรม จัดให้มีโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน การจัดอุปสมบทหมู่เป็นประจำทุกปี

รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ ลักษณะมีหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) มีระบบเครือข่ายของคณะสงฆ์ไทยและเครือข่ายสังคมพระพุทธศาสนาออนไลน์ ช่วยส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตควบคู่กับการอบรมธรรมในชีวิตประจำวันและพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน เพื่อการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนและแนวทางปฏิบัติ เมื่อประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือ COVID-19 วัดก็มีส่วนสำคัญช่วยเหลือชุมชนเป็นศูนย์กลางกักตัว เฝ้าผู้เสียชีวิต เยี่ยมชุมชน เมื่อเกิดภัยน้ำท่วม วัดให้ความช่วยเหลือดูแลเป็นที่พักพิง

อภิปรายผลการวิจัย

การดำเนินงานของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ในเขตปกครองคณะสงฆ์ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของหน่วย อ.ป.ต. ทั้ง 8 ด้าน พบว่า ด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม ด้านสันติสุขในชุมชน ด้านสามัคคีธรรม ด้านศึกษาสงเคราะห์ มีผลการดำเนินงานมากกว่าด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านสัมมาชีพ ด้านสาธารณะสงเคราะห์ ด้านกตัญญูตเวทิตาธรรม ทั้งนี้ เพราะหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ในเขตปกครองคณะสงฆ์ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาร่วมกับชุมชนต่อเนื่อง ในฐานวัดเป็นแกนกลางชุมชนทำกิจกรรมตามวิถีพุทธในชุมชน ส่วนรูปแบบการเผยแผ่

พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กระบวนการบริหารจัดการภายในจากการกระตุ้นบุคลากรตระหนักรู้ถึงปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) กำหนดนโยบายและแผนเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำปี เปิดโอกาสให้กลุ่มต่าง ๆ จากภายในและภายนอกมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหา เปิดโอกาสให้ช่วยกันคิดหาทางเลือกในการแก้ปัญหา ให้ได้รับการยอมรับสูงขึ้น

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัย การพัฒนารูปแบบเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการสังเคราะห์ข้อมูล รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วัดมีทรัพยากรที่เพียงพอ ประชาชนยังศรัทธาและเชื่อมั่นช่วยขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา แต่ถ้าวางการคงไว้ซึ่งหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนายังมีความสำคัญ อาจใช้วิธีการบูรณาการลักษณะการนำหลักคำสอน ก็ต้องสามารถเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ โดยไม่ยึดติดกับรูปแบบเดิมแต่ต้องประยุกต์ให้เหมาะสม กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและสอดคล้องเชื่อมโยงหลักธรรม มาใช้อธิบายตอบปัญหาความต้องการของสังคมกระทำได้ด้วยความสามารถระมัดระวัง ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนจากการธรรมหรือหลักการสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. คณะสงฆ์อำเภอกาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรกำหนดเป็นนโยบาย แผนงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ให้คณะสงฆ์ดำเนินสร้างการมีส่วนร่วมกับพระสงฆ์ในพื้นที่
2. หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรกำหนดเป็นนโยบายร่วมกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. คณะสงฆ์ควรดำเนินการส่งเสริมเผยแผ่พระพุทธศาสนาในงานบุญของชุมชนที่มากกว่ากิจกรรมบำเพ็ญบุญเพียงอย่างเดียวโดยอาจจัดทำป้ายนิเทศเพิ่มเติม
2. หน่วยงานของรัฐควรสนับสนุนกิจกรรมดำเนินการส่งเสริมเผยแผ่พระพุทธศาสนาหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.)

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) กลไกพัฒนาชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- พระธงชัย ธมมวโร และคณะ. (2563). การขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์จังหวัดชัยนาท. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(2), 179-192.
- พระมหากษัตริยา กิตติโสภโณ. (2561). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระศรีพัชโรดม (ลักษณะ กิตติญาโณ) และชยุต ภาวนันท์กุล. (2560). รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในสังคมไทย. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 13(ฉบับพิเศษ), 335-346.
- พระสมุทรธัญพล ธมมสโร และพระเมณรัตน์ จตตมโล. (2566). วิฤทธิการณัศรัทธาของประชาชนที่มีต่อพระสงฆ์ไทยและ แนวทางการสร้างศรัทธาของพระสงฆ์ในยุคโซเชียล. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 6(1), 191-204.
- พระสุธีวรบัณฑิต (โซ้ว ทสสนีโย) และคณะ. (2559). การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(3), 342-352.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2559). *การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างคณะสงฆ์กับกระทรวงมหาดไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- สุเทพ สิริพัฒนานนท์. (2555). *คู่มือการบริหารกิจการคณะสงฆ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอ เอส พรินติ้ง เฮาส์.
- Klinchan, S. et al. (2016). The Propagation of Buddhism: The Development of the Format and Method of Approached Strategy of Thai Sangha. *Journal of MCU Social Science Review*, 5(1), 205-216.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper & Row.

